

Előfizetési díj

Vidékre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

Szerkesztői szállás:
Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes czikkek díjaztatnak.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A „KELET”

politikai és közgazd. napilap

negyedik félévi folyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t előfizetők méltó igényei kielégíttessenek.

Előfizetési árak maradnak a régiek:

Sept.—oktob.	4 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

A „KELET” kiadóhivatala.

Pest, szeptember 12. 187.

(A.) A képviselőháznak megalakulása után első kiváló fontosságú tényét a közös ügyek tárgyalására kiküldendő országos bizottmány tagjainak megválasztása képezi. A Deák-párt ez ügyben már megállapodásra jutott; elkészítette a megválasztandó tagok névsorát s azt a mai ülésben többségi jogánál fogva keresztül is viendi. Mint köztudomású dolog, a névsorban az ellenzék egyik árnyalata sincs képviselve s a jelöltek mindnyájan a képviselőház többségének kebeléből kerültek ki. Pártunk ezen eljárásával szemben az ellenzéki lapok kifogást emelnek és pedig minden tekintetben jogtalanul. A delegationalis választásoknak sajátos történetük van, melynek tanúságait a Deák-párt szem elől nem tévesztheti a nélkül, hogy saját tekintélyére némi árnyékot ne vetne.

Mert a jelen esetben nem egyszerű választásról van szó, melyről a választott kénye kedve szerint lemondhat vagy nem. A választást el kell fogadni s a választottakat a ház csak is külön határozat után mentheti fel a tisztség alól. Egy izben a képviselőház már azon kellemetlen kényszerűségre jutott, hogy a delegatio tagjainak egy részét ilyen külön határozat után kelle felhatalmaznia a delegatióból való kilépésre. A Deák-párt nem ejtett másodsor is olyan választást, melylye eshetőleg ismét ily fölmentő határozat hozatalára provokálhatná a házat. Mert ki kezérik arról, hogy a delegatióba választott ellenzéki képviselők valóban elfogadják-e a választást, sőt ha el is fogadják, ki tudja, ne fognak-e a tanácskozáskor menetében valami ügyet keresni és találni, hogy újból fölmelési kérelmekkel álljanak a ház elé?

A baloldali politika beláthatan iránya a pártot ismét valami zsákutba vezetheti. Belügyi kérdésekben, saját flametünkben ezt legfőlebb maga a balközép érezi, a delegatióban azonban az országgyűlési képviselők megismerik. E tekintetben az ellenzéki lapoknak nincs joguk szemrehányást tenni a Deák-pártnak. Még élénk emléktűnkben vannak azon enunciatiók, hogy a közép akkor is, midőn belépett a delegatio lépése ellenében állt egyéni lelkiismeretével s csak azért tette, mert lelkiismeretét rendelte a törvénynek, mely szerint a delegationalis választást minden képviselőnek egyszer el kell fogadnia. A Deák-párt nem irta másodsor is elmentébe hozni a baloldali lelkiismeretét a törvényvel s azért kizárta saját kebeléből alakította meg a delegat

Erre azonban a baloldali lapok azt mondják, hogy a párt megváltozása azóta változott s ma nem tartja járuláshoz a delegatióba belépni. Nem vonjuk azonban az ellenzéki lapok e vallomását, csak hogy ez nem elég. Képviselői határozat kellett, midőn a balközép a delegatióból kilépett

s most csakis akkor választhatná meg őket újlag a Deák-párt, ha ők a képviselőházban ünnepélyesen kijelentenék, hogy készek bemenni a delegatióba. Míg ez meg nem történik, az ellenzék még méltánytalansággal sem vádolhatja pártunkat.

Különbözött részünkről még akkor sem ajánlanók, hogy az ellenzék a delegatióba beválasszassék. ha bizonyosan tudnók, hogy a választást elfogadja. A delegatio a külfölddel szemben képviseli hazánkat s itt nagyon is szükséges, hogy egyöntetű, szilárd egészként szerepeljünk. A mi bölcs ellenzékünkől még az is kitelnek, hogy az osztrák delegatio feudális elemeivel szövetkeznek ellenünk s Magyarországot halálos elleneivel fogva kezeti, csak hogy a Deák-pártnak kellemetlenségeket okozzon. (?) Már pedig azt a baloldalt sem fogja tőlünk követelni, hogy magunk adjuk meg neki az alkalmat, hol ellenünk ármánykodhatik. Egykor maga a baloldal volt az, mely trivialis kifejezéssel élve azt mondta a Deák-pártnak: magad írted a levelet, edd meg magad. Most mi megfordítjuk a tételt s azt mondjuk: magunk írtuk, magunk fogjuk megenni. A Deák-párt alkotta meg a delegatio intézményét, ő reá hárított vissza mind az odium, melylyel az új institutio kezdetben találkozott s ma, midőn a közvélemény s maga Ghyczy is elismeri az intézmény czélzertűségét, maga a Deák-párt fogja azt gyakorlatilag megvalósítani mindaddig, míg a nemzet souverain akarata az ő kezeire bizza az ország vezetését.

Ghyczy Kálmán nyilatkozata a baloldaliakör szeptember 7-iki értekezletén.

(Vége.)

A közös főparancsnokság teendőinek elintézésére nézve választan az ország a fejedelmi teltalatom, vagy közös elelős hadügyminister között.

A magyar hadsereg költségvetésének az országgyűlés ellenőrzése az állítása után a delegatiónak eképen igen szűkre szorítandó jelen hátskörüben fenntartását az országra nézve veszélyesnek nem tartom.

Önlő bankrendszernek hazánkban létesítését halasztanunk; államadósságunkat az osztráktól, a mint pénzügyileg lehetséges lesz, elkülönözendőnek vétem.

A vám és kereskedelmi szerződést megújítására alkalmával érdekeinknek megfelelőleg javítottatunk de mind a két fél érdekeinek viszonyos méltánylással fenntartani kívánom.

Határozottan és nyíltan kimondatni óhajtom valamely ünnepélyes módon az egész világ színe előtt, a mi eddig csak implicite, homályba burkolva, és csupán elvileg van kimondva, hogy t. i. felséges fejedelmünk uralkodása alatt két állam áll, mely mindamellett, hogy egymástól elválaszthatatlan, egymástól mégis tökéletesen független és egymás irányában csupán közös, vagy kölcsönös védelemre van kötelezve; óhajtom, hogy mondassék ki, miként már Ferdinand király ő felsége is 1836. esztendőben az országgyűléshez intézett leiratában kimondotta, hogy az osztrák császári czim Magyarországra nem vonatkozik.

Kívánom, hogy ez elv szolgáljon alapul akár ő felsége többi országaival, akár a külfölddel folytatandó minden tárgyalásokban: az osztrák birodalmi cancellári czim soha vissza ne állíttassék; és minden külügyi érintkezésekben Felséges urunk követeinek és kereskedelmi consulainak meghatalmazványában, s a külügyekre vonatkozó minden jegyzékekben és kiadványokban Magyarországnak a létező szövetség mellett is fenálló állami függetlensége kielégítőleg jeleztessek.

Ha mindezek eképen létesíthetők, hazánk jólétét és függetlenségét azok által, a mik még közre fennmaradnak, veszélyeztetnek nem tartom, s utódaink, ha törekvéseiket kedvező körülmények között ezeinkl többre kívánják kiterjeszteni, azokban a mi megállapodásaink által épen úgy nem lesznek meggátolva, mint nekünk is jogunk van az elődeink, vagy saját magunk által alkotott törvényeket törvényes uton megváltoztatni.

Elismerem, hogy azok, a miket említettem, nem foglalják magukban egy tökéletesen magánálló állam önrendelkezési jogának egész körét, függetlenségének minden attributumait; de vajjon nincsen-e

különbőség egy tökéletesen magánálló állam, és egy oly állam között, mely másokkal szövetségbe lépett?

Egy magán álló állam, mint például Franciaország, vagy Angolhon, tökéletes szabadsággal maga rendelkezik állami élete minden ágaiban, a szövetséges államok önrendelkezési jogát ellenben mindazokban, a mikre nézve másokkal szövetségbe léptek, a szövetség mérve s föltételei korlátozzák épen úgy mint a kereskedő mindenéről szabadon rendelkezik, míg magán áll, de ha másokkal társaságba lép, a közösség alá boesátottokról csak társaival egyetértőleg rendelkezhetik. Egy szövetséges államot a tökéletesen magánálló államok függetlenségének minden attributumai, a szövetség fenntartása mellett, felruházni akarni, nézetem szerint sisiphusi munka, gyakorlatilag kivihetetlen kísérlet, s habár önk véleménye szerint nagy haeresist mondanék is, öszintén kimondom mégis azon meggyőződésemet, hogy a hazánk helyzetétől egészen különböző viszonyu Svécziát és Norvégiát talán, de csak talán, kivéve, mert ezen országoknak közösgyei is nagy részben ministeriumaiknak közös üléseiben intéztetnek el, nem tudok példát arra, hogy valamely államszövetség az abban álló államoknak függetlenségét, önrendelkezési jogát kevésbé szorírtaná meg, mint az általam előbb említettnek létesültével hazánk jogai megszoríttatnának.

Még egy tekintetet nem hagyhatok megemlítés nélkül. Pártunk, ha jövője egyáltalában nem kétségbeesztő is, jelenleg tagadhatatlanul kisebbségben van, s ha többségre akar jutni, miként már említém, szövetségekre van szüksége az országgyűlésen s az országban is. A szövetség két felé lehetséget: jobbra is balra is, a Deák- vagy a 48-as párttal és nemzetiségekkel.

A Deákparttali szövetségnek feltételeiről s az e végre igényelt elvi engedményekről, már szótoltam; de vajjon azt vőlük-e önk, hogy a 48-as parttali szövetség nem kívánna-e pártunktól elv-áldozatot?

Kívánna igenis, és súlyosat.

Nem vonom egyáltalában kétségbe a 48-as párt tagjainak jó szándékát, csak tényeket sorolok fel.

Mi a közösgyek, vagy közösen érdeklő viszonyok létezését mindig elismertük, a 48-as párt azoknak létezését tagadja.

Mi az 1867. esztendei kiegyezés törvényességét elismertük, a 48-as párt ezt, korábban legalább tagadta talán, s tagadja most is.

Mi nem elleneztük a hozott törvények végrehajtását, a delegatióba való be vagy be nem lépést nem pártkérdeésnek, csupán egyéni elhatározás kérdésének jelentettük ki: a 48-as párt tőlünk e részben is különbözőleg vélekedett, az ujoncz és adóajánlást, a költségvetéseket tárgyalta, de nem szavazta meg.

A reform kérdéseiben is nem egyszer találkoztunk ezen pártnak oly indítványai, melyeket hazánk culturalis és egyéb viszonyaira vagy épen nem, vagy jelenleg még alkalmazhatónak nem véltünk.

Sok egyebet is lehetne e tekintetben még felsorolni: de ezeknek felemlítése is elég arra a mit most kimutatni kívánok, hogy a 48-as parttali szövetség is kívánna pártunktól sok és nevezetes elvi áldozatokat.

Ismételve bocsánatot kérek ezek után önkötől, hogy becses figyelmüket már oly sokáig veszem igénybe: de elkerülhetetlennek tartottam mindazoknak elmondását, a miket felemlítettem, azért, hogy eképen indokolva jelentssem ki: hogy az általam említettnek alapján a Deákparttali kiegyezésnek eszméjét elfogadhatónak tartom; azon esetre azonban, ha e kiegyezés nem sikerül, megmaradok ellenzéki állásomban; de egyéni meggyőződésemet szerint közjogi oppositiotmat az említett elvek keretén túl nem terjeszthetem ki.

Nem csinálók illusiót magamnak: nem vélem hogy a Deák-párt elfogadja mind azokat, a miknek elfogadását a pártok közötti kiegyezésnek létesíthetése végett szükségesnek tartom; valószínű, hogy a Deák- és kormány-párt országgyűlési tagjainak többsége a közelebb nyert győzelembe vetett bizalommal, hidegen utasítandja vissza legnevezetesebb részeit annak, a mit létesíteni kívánok; vannak azonban ezen pártnak, szélszorra bár az ország különböző vidékein, de nagyszámu hazafias érzesű, jeles és jellemes tagjai, s én nem tehetek le azon reményről, hogy hatást gyakorland ezekre, az általam mondottaknak törvényessége, gyakorlatiassága, méltányossága, s a béke olaj-ága, melyet az országnak a pártok kiegyezése meghozna; e hatás

Hirdetési díjak:

Összör hasábozott garmond sor ára 6 kr.
Bélgeldij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein és Vogler (Neuer Markt 11).
Pesten: Lang Leopold (Erzsébet-tér 9. z.)

Nyilttéri czikkek
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

visszahatást szülend a központra is, s elébb utóbb az országgyűlés folyama alatt, vagy talán csak a közelebbi választásoknál figyelemzetni fogja az illetőket, hogy a nemzet tudja, kiknek kell innentul tulajdonitania, ha nem élvezheti a parlamenti törvényhozás várva-várt gyümölcsseit.

De nem kecsgettem magam azzal sem, hogy önk tisztelt barátaim! magukéva tegyék azon nézeteket, melyeket bölcs bírálatuk alá terjesztettem; mert ismerem őszinte és buzgó ragaszkodásukat mindazon kellekkekhez, melyeket a haza önállásának és függetlenségének biztosítására megkívántatónak vélnék, s magamról itélve tudom, hogy mily fájdalommas érzést okozand önk keblében, ha ezen kellek bármelyikéről, a körülmények kényszerűsége által készttve, bármikor lemondani lesznek kénytelenek.

Nem is teszek ez alkalommal semmi indítványt; határozozzan önk a mai tanácskozáskor napirenden levő kérdéséről, pártunk jövő állásáról saját bölcs belátásuk szerint, s ha ennek folytán kérdik tőlem, hogy tehát mért szólaltam fel? megmondom okát ennek is.

Nyilatkoztam azon általános képviselői kötelesség érzetéből, mely szerint mindegyikünk megtenni tartozik azt, a miért ide küldetett, nyíltan kimondani tartozik meggyőződéseit, ha nem is mindegy az országgyűlésen pártja véleményével szemben, de mindig és bizonyosan e teremben, hol a pártnak véleménye képződik.

Nyilatkoztam lelkiismeretem megnyugtatóására mely az élet ezerféle viszontagságai között csak kötelességeink hű teljesítésének öntudatából merithető.

Nyilatkoztam az őszinteség követelménye szerint, mely szemben becses bizalmuknak azon nyilváníttásával, melylyel engemet ezen elnöki székre lett meghívással legközelebb megtisztelték, viszont nekem is kötelességemmel teszi, hogy alkalmat nyujtsak önknek megismerkedni azon nézetekkel, melyeket a haza közügyeire nézve magaméinak vallok.

Vége pedig az ember hite az ő menyországga; nem bírok vérmes reményekkel, de lehetetlennek még sem tartom, hogy azok, miket ez alkalommal elmondottam, előbb-utóbb, az országgyűlés folyama alatt, vagy azután mégis szolgáltathatnak alkalmat az országos pártoknak a házra nézve kívánsom ki egyezése: s ha e hitemben is csalatkozom, mi történik? én, miként mondanai szokták, a mai napon lejártam magamat; súlyos esemény ez ugy a magán-, mint a nyilvános életben, de megadással viselendem el azt is, tiszta öntudatában azon meggyőződésemmek, hogy a haza iránt kötelességet teljesítettem.

Az udvarhelyszéki választás.

(Folytatás.)

Ezen favaskarika pedig a belügyminiszteri utasítások 25. pontjai végén oda dobott azon kijelentésekből áll, hogy „az elnök a választók gyűlésezését megnyitván, minden választónak joga van az országgyűlési követségre egy egyént ajánlani.

Valjon mit jelenthet ezen jog ott, hola felkiáltás általi választás határozottan el van tiltva, — s a hol a választás kezdő és zárnapjai a központi választmány által meghatározottatván az egyes községekbeli választók szavazatai a főkirály-bírák (főispánok) által e czélból kiűzött egyes napokon (tehát nem bármikor a választás időtartama alatt) fogadhatatnak el? Azte, hogy azon választóknak, kiket jó szerencsájuk az első napon vezet az urnához, „candidationalis” joguk van, s hogy a későbbi napokra osztott választók jogérvényesen csak azon jelöltekre szavazhatnak, kiknek érdekében az első napon tett ajánlatok folytán a szavazás bevezettetett?

És minő értelme lehet a „képviselő ajánlatai jognak ott, hol a felkiáltás általi választás kizáratván,” az „alkotmányos szavazás” a választandók nevének a bizottság előtt fenhangon való nyílt kimondásával történik — a hol tehát a választási jog érvényesítése vagy magában foglalja, vagy kizárja a képviselő ajánlati jogot? Talán bizony csak nem akarhatták a belügyminiszter urak a választási szabadságot az által is korlátozni, hogy az első választás is candidationalis megszorításokkal vitessék keresztül, mint ez a törvény által a második választásra nézve előíratik?

Más lényeges különbség nem forogván fenn a belügyminiszteri és főkormányzéki utasítások között, nincs egyéb hátra mint, hogy a folyó évi július 1-től 8-ig lefolyt udvarhelyszéki képviselő választási cselekmény részleteit átvizsgáljuk, s a tör-

ványok és az utasításokról elmondottakat alkalmazása vére bebizonyítás, hogy a választási bizottság többsége csakugyan helyesen és törvényszerűleg járt el akkor, midőn kimondotta, hogy Udvarhelyszéken a választók általános többsége senki mellett sem nyilatkozott.

Emeltek már, hogy az 1848. évi kolozsvári II. t. c. 8. §-a s ezzel egyetértőleg az 1866. évi főkörmányszéki s az 1869. és 1872. évi belügyminiszteri utasítások is megengedik Erdélyre vonatkozólag az egyes választókerületek alakításának elméllőzését.

Erre azért kívánok oly nagy súlyt fektetni, mert Udvarhelyszéken a jelenleg felmerült, bárcsak látszólagos választási zavarnak legfőbb oka azon körülményben keresendő, hogy itt a törvényhatóság 1866-ban és 1869-ben az akkor fenfoglott „személyi” tekintetek miatt nem osztott választókerületekre, s ezen az alkotmányos népképviselet szellemével majd nem össze sem egyeztethető abnormis állapot 1872-ben is érintetlenül hagyott azt, mert a pártok előre látva — a mi nagyon is valószínű volt — hogy választókerületek alakítása esetében a felvidéki kerületből deakpárti- az alvidékiből ellenzéki képviselő fogott volna küldetni, jónak látták a nyervágyó kártyás „kettő vagy semmi” féle desparatus jelszavával menni belé a játéka.

A tréfás fatum azonban ez egyszer leforázta a kapzsiságot, mert a „partie” végén feldobott kártyát a tulmérész blattisták véghetetlen boszúságára nem „schlagert” hanem „aprét” mutattak, mint ez az alább következőkből világosan ki fog tűnni.

Udvarhelyszék tehát a júliusi választás alkalmával oly két képviselő választására jogosított kerület volt, hol minden egyes választó polgár két jelöltre adhatta szavazatát.

A választás általam a központi választmány utasítása értelmében július 1-én délelőtt 8 órakor a választási jegyző jelenlétében megnyitattván, az idei ápril 16-ról kiadott belügyminiszteri utasítás 25 pontjára alapított felhívásom következtében két, a helyszínén jelen volt választó polgár a betöltendő két képviselői állomásra ajánlatba hoztak két-két, összesen tehát négy egyént és pedig: az egyik gr. Bethlen Jánost és Török Albertet, a másik pedig Orbán Balázst és Ugron Gábor, s egyidejűleg egyenként hasonlóan két-két „rendes” és ugyanannyi „pót” bizalmi férfit is neveztek meg, kik közül négy a választási asztalnál helyet foglalván kezdetét vette a szavazás a központi választmány utasítása és az eddigi gyakorlatnak megfelelőleg olyaténképen, hogy a szavazni kívánók egyenként a választási bizottság előtt megjelenvén, megneveztek, — ha tudtak — két egyént, kiket képviselőül ohajtottak s ezeknek nevei a szavazók neve és illetőségi helyével együtt beiratott a sorsszámok szerint három egyenlő példányban vezetett szavazási jegyzékekbe.

Az ekként megkezdett szavazás az éjék kizárásával négy bizalmi férfi állandó jelenlétében teljes nyilvánossággal és törvényszerű csend és rendben folytatott egészen 1872. évi július 8-ának délutáni 8 órájáig, mikor is az általam a központi választmány intézkedésével megegyezőleg végleg befejeztetnek nyilvánították, s az eredmény constatálása és kihirdetése végett július 9-ének délutáni 4 órája kitűzetett.

(Folyt. köv.)

Választmányi jelentés,

melyet a kolozs-dobokamegyei néptanítók együletének 1872-ik évi közgyűlésén előadott Szabó Endre, első titkár.

(Folytatás)

Ezen — a közgyűlés határozataitól egyenesen kifolyó teendőknél kivül kezdettől fogva élénk tevékenységet igényezett kifejtetni a választmány az alapszabályok 3-4 §-ban együletünk elé tűzött cél megvalósítására nézve.

Nem akarva, hogy az alapszabályokban kijelölt teendők csak a papíron írott betűként szerepeljenek, kezdettől fogva az egyület által kitűzött cselekvési közők mindenike tekintetében letenni igyekezett a kezdeményezés alapkövét.

Főleg pedig oda törekedett a választmány, hogy az egyület rendes tagjai közt a testületi szellemet minél inkább kifejtsék s a közös munkásságra, önképzésre, kölcsönös gyámolításra minél több alkalmat nyújthasson. Ezen czéluk elérésére nézve két irányban ágazott el a választmány tevékenysége. Az egyik irány itt a központban működő pályatársaknak alkalmas találkozási s önképzési helyiség berendezése, a másik irány pedig együletünk külső köreiben tartandó tanítói értekezleteknek valóban eredményeseké tételére vezette a választmány tevékenységét.

Az elsőre nézve akként intézkedett a választmány, hogy állandó olvasó s társalgó helyiséget szervezett. Ugyanis a helybeli ev. ref. egyház előző-kény készsége s Tóth Tamás pályatársunk s ennek igen tisztelt neje szives följajlását folytán a külmagyarutcai ref. leányiskola helyiségét e czélra megnyervén, miután jelt a legszükségesebb butorokkal ellátta, néhány lapot megrendelt s ugyan itt a könyvtárt elhelyezte s az olvasó és társalgó helyiség m. évi december 3-án alkalmi egyszerű ünnepélyvel megnyitattott.

Ezen időtől kezdve e helyiség szolgált a helybeli s vidékről beérkezett néptanítók, valamint számos buzgó nevelésügyű kedves találkozási helyül. Számos nevelés, oktatási tételek megvitatásá-

nak, tanúságos eszmecseréknek szolgált ez egyszerű helyiség színterül, itt fejlődött ki mindinkább a testületi közszellem s ezen állandó társalgó helyiség létének lehet tulajdonítani részben azt is, hogy egy-letünk helybeli tagjaiban az egyület czéljai iránti érdeklődés mindinkább fokozódott.

A körök működésének sikeressé tétele czéljából a választmány tüzetes utasítást dolgozott ki s küldött szét, mely nem csak a körök megalakítása, de azok további működésére nézve is irányadó szabályokat tartalmazott. Ezen utasításban főleg arra volt tekintettel a választmány, hogy a körök meddő elméleti értekezések tartása helyett főleg a népiskolai gyakorlati eljárással foglalkozzanak, s hogy a kör mindenik tagja munkásságra serkentessék. Ezen általános utasításon kivül mindannyiszor, valabánszor szükséges volt részletes utasításokat, fölvilágosításokat intézett a választmány az egyes körökhöz, ezek beküldött j-könyveit tüzetesen tárgyalta, a tanúsított buzgalmat méltányló elismeréssel igyekezett fokozni a tévedéseket pedig szelid figyelmeztetéssel földeríteni. Általában a körök működésének elősegé-lése, sikeressé tétele a választmány kiváló gondját képezte s e tárgyban a közökkel folytonosan élénk le-velezésben állott.

Kiválóan a körök működésének elősegelésére szolgált továbbá ezen megkeresés, melyet a választmány az alapszabályok 4-ik czikkének a) pontja értelmében március 2-án tartott üléséből együletünk törekvéseinek támogatása végett az egyházi hatóságokhoz intézett.

Örömmel értesült ezen kérelmek utnak indítása után a választmány arról, hogy több helyeken a lelkes urak szívélyes támogatásban részesíték a körök működését s tudunkkal nem fordult elő eset, hogy valamely tanítót felekezeti különbség nélküli együletünkbe belépésre nézve az egyházi hatóságok gátolták volna.

Nem késétt továbbá a választmány a köri értekezletekben részt venni ohajtó tagoknak az értekezlet helyére utazást megkönyvitendő Kolozs- és Dobokamegyék bizottmányaihoz a köri értekezletekre utazó tanítóknek ingyen előfogad kirendelése iránt kérelmeket intézni. Ezen kérelem alapján Dobokamegye bizottmánya január 5-én 64 sz. a. kelt végzésével az ingyen előfogadatoknak a megye területére kirendelését elhatároza s e tekintetben alattas közeg-eit utasítá. Kolozsmegyében benyújtott kérelmünkre azonban mind e mai napig nem érkezett válasz.

Hogy együletünk hasznosságát a vidéki közönség tapasztalja, s hogy a köröknek már első értekez-letei a szülők által is észrevehető hasznót eredményezzenek: sietett a választmány Posner Károly Lajos pesti kereskedő ur által a m. évi taneszközök kiállításának alkalmával együletünknek ajándékozott, 50 frt értékű taneszközöket egyenlően felosztva a körök-nek kiküldeni. Ezen taneszközök a körök első érte-kezletein szegény sorsu szorgalmas tanulók közt osztattak ki.

Mig ekként a körökben az alább bővebben előadandó tevékeny működés kifejtésén a választmány telhelőleg buzgólkodott, más részt nem téveszté szem-e elől a tanügy emelésének egyéb irányban esz-közlését sem. Alább tüzetesebben szölandunk a vá-lasztmány egyik albizottságának ez irányban kifej-tett tevékenységéről, itt csupán azon lépéseket em-lítjük föl, melyek egyenesen és közvetlen a választ-mány köréből indultak ki. Ilyen volt ama körirat, melyet a helybeli népoktatási tanintézetekhez f. évi május 8-ki üléséből a tanítványok fölvetelének czél-szerű szabályozása iránt intézett, ilyen továbbá amaz átirat, mely a helybeli zugiskolák betiltása iránt jú-lius 6 ki ülésüknél keltezte intéztetett a ker. tan-felügyelőségekhez, valamint ide tartozik ama körlevél, melyet az országos képviselő választások alkalmával korteskedő minőségben részvétel káros következmé-nyeiire figyelmeztetés czéljából május 8-ki ülésünk-ből intéztünk helybeli s vidéki pályatársainkhoz.

(Folyt. köv.)

A kolozs-dobokamegyei néptanítók együletének közgyűlése.

(Sept. 13-án.)

(B. Gy.) A bibliai monda szerint a gyermek Mózeset anyja gyékény kosárba göngyölgette s ugy bocsátotta világ körüli útjára a Nilus hajzáin.

A néptanítók mai ülésének dagály emelte ár-ján is indítványok és jelentések oriasz halmazával megtöltött kosár uszott, mely a néptanítók lelkes táborának mosolygó reményeit és vérmes ohajait rejté magában. A papirkosárnak — ugy látszik — szeren-csés széláram kedvezett, mivel jóval előbb révbe ju-tott, mintsem azt bárki is remélhette volna.

Vajjon csakugyan partot ért-e s némelyik kö-zülök nem merül-e el az élet csillámló hullám fod-rain — nehéz lenne megmondani. A rejtélyes csillag, mely a csecsemő Mózes álma felett virasított, talán öröködni fog az indítványok nagyreményű magzatai fölött is.

A mai ülés kevéssel 10 óra után megnyitatt-ván, egyleti titkár Szabó Endre a gyalui kör felosz-latásának tegnap letárgyalt kérdését vetette fel s a látszólag eldöntött kérdésre új fényugart derítvén, in-dítványára Bőjte László bizatott meg e kör ujra szervezéséről. Ezt megelőzőleg azonban, mielőtt a gyűlés tárgyalásokba bocsátkoznék: jónak látja

felhívni Mádat a tanító egyület figyelmét a Schuster Károly természetrajzi gyűjteményeinek megsemlé-lésére.

A szívélyes felhívásnak a néptanítók készsé-gesen engedni is igérektek.

A sok indítvány tárgyalásának kereké ezután meglepő gyorsasággal indult meg; Jancsó Lajos mint a számadások felülvizsgálati bizottságának elnöke, szóbeli előterjesztést tesz a pénztár állását illetőleg s bár meg van győződve, mikép gyanutalan kezek ör-ködték ennek kezelése fölött, mindazonáltal új viz-gálatot ohajt a választm. rendszeres adatai alapján, mivel a pénztár mostani állapota egyáltalán rend-szernélküli kezelésre mutat. Az egyület tudomásul veszi e jelentést s ugyancsak a fennnevezett bizott-ság személyeiben új vizgálatot rendel el véghez-viendőnek.

Czirák tanár kérdést intéz az együlethez, ha vajjon az egyes népoktatási körök elnökeitől ponton-san beérkeztek-e a népnevelési jelentősb mozzanatok visszatükröző adatai?

Mire Szabó Endre kijelenti, hogy az egyes körök a kezdet nehézségei és a szervezési munká-latok keresztülvitelével amugy is eléggé el lévőben fog-lalva — jelentések beküldésére egyáltalán nem ér-keztek, jövőre nézt azonban ugy hiszi, hogy a sza-bályzat erre vonatkozó pontjainak is elég fog té-tetni.

E meglehetősen egyhangú jegyzőkönyvi tárgya-lásnak élénkebb hangulatot kölcsönözött a minta-tanításokhoz kiküldött elnökök jelentése, kik egyhan-gulag, noha kissé sajátos előadásban, a legnagyobb dicséret hangján szöolttak a minta előadások taná-rairól. Szabó övodai tanár előadásainál plane figyel-mük bamulatá fokozódott s illető elnökök jelen-tése azzal végződött, hogy ök egyáltalán nem érik hivatva magukat a látottak és hallottak felett íté-letet mondani. Gyakorlati érzékük az iskola külré-szeinek hiányait már könnyebben észrevette, mit az-tán nem is késtek az ülésben körülmányesen elbe-szélni.

A gyűlés köztetszéssel fogadott jelentéseiket örvedetes tudomásul vette s a mint előadások taná-rairól: Szabó Endrét, Benedek Józsefet és Gazsi Józsefet melegen megéljenezte.

Szabó Endre az egyleti szabályok a.) pontja értelmében, a hazai nevelés és közoktatás terén ki-váló buzgalmat tanúsított érdemeikér Indali Pétert, Molnár Aladárt, Szász Domokost, Fer Nándort és György Aladárt tiszteletbeli tagokú kívánja válasz-tatni; titkár ez indítványa zajos lelkesedéssel el-fogadtatik.

A bécsi világtárlatra felküldendő tanítók irán-ti indítvány aként hangzik, hog az egyület látókörük és ismereteik szélesítése véges az egyes körök ke-beléből pár tagot ajánlat véget a vallás és közokt. miniszteriumhoz terjesszen fel, kik ha az országos segélybe nem részesülének, a választmány hatáskö-réből kifolyólag minden módon da működők, hogy ezeket az egyület költségén küldék fel. Ez indít vány is elfogadtatik.

A sorrend egyik legfontosabb és agérdekesbb pontját a néptanítók nyugdíjazásának ügy képezte. Kár hogy e rendkívüli fontos kérdés megvitatásá-ban is csak igen kevesen törtek lándzsát.

Megnyugtatónkra szolgál azonban, hogy e tárgyban Molnár Aladár min. tanácsos nyugj alap-szabályzata lett kiindulási pontul elfogadva ezen gondos tervezet alapján intéztetik, majdan felarjes-tés a vallás és közoktatási miniszteriumhoz, vála-mint az országgyűléshez is.

Ez indítvány is egyhangulag el lön fogadn. Ohajtandó, hogy a felsőbb köröknél is illeténképen legyen elfogadva. Körmivéledésünk fáklyavívői, fény terjesztve nevelésügyünk szent oltára körül: így a bizonytalan jövő kétes homályának reménytelen sze-mekkel többé nem néznének elébe.

A tanítói érdemkönyv indítványa szintén át hajókázott ez ülésen, s elhatározottatott egy érdem-és díszkönyvnek szerkesztése, melyben a magukat ki-tüntetett s legtöbb sikert felmutatott tanítók nevei a választmány jóváhagyásával feljegyeztessenek s ar-ról alkalomszerűleg okmányok adassanak ki.

Ezután Váradi Károly, mint a száazatszedő bizottság elnöke, a beadott szavazatok iránti jelen-tés felolvasásához fog; Szász Domokos azonban előbb szót kér s miután az egyület első titkári állomá-sának fontosságát, mint a melyen az egyület szellemi működésének s gyakorlati életének súlypontja nyug-szik, kellő színben körvonaloza: indítványozá, hogy az egyület állomást 70 frt. tiszteletdíjjal ösz-szekötve s azt az eddig „irodalmi általány” czimen élvezett 30 frttal kiegészítve, 100 frtot szavazzon meg az első titkárnak. A közgyűlés e teljesen jo-gos és méltányos indítványt zajos helyesléssel fogad-ta. Majd a szavazati urnáról is lehullván a titok-teljes homály, a tagok bizalma a következő szemé-lyeket emelte hivatalokra.

Elnök Pál Ferencz, alelnök Sárdi József, első titkár Szabó Endre, másod titkár Orbán Dénes, pénz-tárnok Gazsi József, könyvtárnok Toth Tamás.

Indali néhány bucsusztó intéz az együlethez s arra isten áldását kívánva, utódának Pálnak enge-di át az elnöki széket, ki alkalmat vesz ez uttal magának arra, hogy legfőbb közzönétét fejezze ki az együletnek a benne helyezett bizalomért; ha nem ismerné — szöl — társai szorgalmát s munkaszeré-tetét, ugy méltó aggodalommal ülne székébe; de mi-

után társai ügyzeretéről meg van győződve, ebből erőt merit arra, hogy a jövő teendőinek meg fog felelni. Jelszava lesz keveset beszélni, és annál többet tenni. Szabó Endre bár ke-ményen el vala határozva, hogy visszalépend, nem utasíthatja vissza társai ily melegen nyilvánuló bi-zalmát s ezután is mindent elkövet az egyület érde-kében. Ezenben szellemben nyilatkoznak az egyület többi tisztviselői is.

Ezzel Mádat egyt. tag felolvasására került a sor, ki is ezen kérdés felett értekezett: „Mi az oka annak, hogy falusi tanítóink kevés sikert mutathat-nak fel? Felolvasó e kérdés folyamában nem egy jó gondolatot vetett fel s világított meg, értekezé-se mindenestre alapul szolgálhat tanítóinknak a gon-dolkodásra.

Ertekezőt lelkesen megéljenezték, s a közgyű-lés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott nekie, szintugy a három bejelentett értekezőnek is — kikre az idő rövidsége miatt ezuttal nem kerülhetett a sor.

A tanítóképezde tagjaiból álló dalárda végül még egy szép dalt zengett, s ezzel belett fejezve a mindvégig szép rendben lefolyt gyűlés.

Ime ez rövid vázlata a két napi üléskezési ered-ménynek, melyet főbb vonalaiban igyekeztünk hiven feltüntetni.

Ohajtjuk, hogy a népnevelés meggyújtott szö-vétneke néptanítóink kezében tovább lobogjon, — s nemes eszméi” felvirágzása — nemzeti ujjszületé-sünk hajjala legyen egyszersmind.

Néhány szó a verespataki magyarokról.

Motto: „Hej ma-holnap a magyar sző, Ritka mint a fehér hó!”

Harmadszor valék szerencsés Erdélynek nyugoti részében levő bánya-városokban utazni; jóllehet, uta-mat többnyire gyalog tettem, de mégis az a sok szép táj, melyeket az utas már Borévtől kezdve az Aranyos vize mellett láthat, a természet ama szép balmazai, nem hogy fásztörő, avagy unalmasá ten-nek az utat: sőt minél beljebb halad az ember Er-délynek ezen tájai közt: annál kedvesebben tűnnek bérzes hazánkuk Sweiczhöz méltán hasonlított helyei.

Utóbbi utamat 1872 május havának utolsó nap-jaiban tetém egy rokkant huszárral, ki 48-ban — állitása szerint — az abrudbányai havasok közt igen sokat szenvedett társaival együtt a Janku táborától. A mint mentünk az Aranyos vize mellett, gyakran mutatott egy-egy meredek hegy tetejére ezen szava-kat mondva: innen is dobták ránk a köveket. Több szomorú eseményt beszélt el, s ezek közt külö-nösen Zalatna és Abrudbánya elpusztítását; néha igen elérzékenyült beszéde közepette, mit a szemeiben csil-logó könnyek tanúsítottak.

De nem akarom többet a n. érdemű olvasó-közönséget utazásom leírásával untatni; hanem egre-nesen áttérek Verespatak lakóira, minthgy czélom az, miszerint — különösen — az itteni magyarokról szöljak.

Verespatak lakói magyarok és románok teszik; de inkább mondhatnók, hogy mind románok, mert fájdalommal lehet tapasztalni, hogy különösen az al-sóbb osztálybeliek, a bányász magyarok nem tudják anyanyelvöket, hanem folytonosan románul beszélnek együtt, Elmennek a templomba, de nem értik papjok be-szédét; s ezt el lehet mondani csaknem mind a kat-holikusokról. Azonban ennek nem ök okai; mert szülöktől sem hallottak soba kicsiny korukban is magyar szót; jóllehet iskolába mennek a gyermekek, de csak ideiglenesen, mivel még eddigelé csak egy-sterü felekezeti iskola van ott s abban igen keve-set tanulhatnak.

Bőből kifolyólag igen helyesen cselekednék kormányunk, ha egy közös iskolát állíttatna Veres-patak városában, hová több évig járhatnának a gyer-mekek; s így, ha oda haza nem is, de legalább az iskolában a társalgási nyelv magyar lenne, a mi mindenestől nem kevés hatálylyal lenne arra néz-ve, hogy a magyar nyelv meggyökerezék a már említett városban. Szóval azaz iskola lenne arra hi-vatva, hogy a ifju nemzedék anyanyelvét sajátjává tehesse benne.

Adná azág, hogy a derék Verespatakon a ma-gyar a magyarái mielőbb magyarul beszélhetne.

K. N.

A kolozsvári löversenyek sorozata 1872-dik évre.

Második nap. Vasárnap sep-tember 22-én.

(Vége.)

I. Kisérleti része n. Indítványozta báró Bánffy Ádám, 1869-beszületett lovak számára, Tá-volság 1 mfd. Teher 35 ft, kanca és herélre 3 fttal kevesebb Erdélyre kivül ellátott 3 fttal több, félvérre 5 fttal kevesebb. Tétel 10 arany, bánat 5 arany. Egy évvel versey előtt visszavonva 3 arany.

1. Br. Wesselényi Bé: Blitz-Major, ap. Thun-derbold, an. Eugenia.
2. Ugyanaz: May-Fruit ap. Torbilden-Fruit, an. May-Queen.
3. B. Bánffy Ádám: Tündér, ap. Virgilius, an. Titania.
4. Ugyannak: Erdőszépe, ap. Bois Roussel an. Miranda.

5. Ugyanannak: Totidorka, ap. Bois Roussel, an. Thirza.

6. Gr. Bethlen Károly: Emma, ap. Bakator, pj. m.

7. Ugyanaz: Viola, ap. Bakator, sz. m.

II. Erdélyi díj. Futhat minden Erdélyben elletett és felnevelt félvér. Távoltság 3 mfd. Teher 4 évesre 125 ft, és 5 évesre és idősebbre 130 ft. ménre 3 ftal, egy 1000 ftos díj nyertesére még 5 ftal több. Tétel 100 ft, fele bánat. A tét- és bánat-összeg fele a 2-ik lovat illeti.

1. B. Wesselényi Béla: Etelka, id. pej. k. ap. Viola félvér.

2. Gr. Bánffy Ádám: Babám, id. p. k. ap. Gambia félvér.

3. Gr. Bethlen Sándor: Holló, 4. é. fek. her. ap. Bakator félvér.

III. Gátverseny. Futhat minden Erdélyben elletett és felnevelt ló. Távoltság. 2¹/₈ mfd. 9 négy-láb magas gáttal. Teher 3 évesre 120 ft, 4 évesre 138 ft, 5 évesre és idősebbre 143 ft, ménre 3 ftal, telivérre még 7 ftal több. Lóra, mely gát- vagy akadály-versenyben még nem indult, 5 ftal kevesebb. Üzleti lovar 7 ftal többet. Tétel 25 ft. Fuss vagy fizess.

1. Br. Wesselényi Béla: Drillindrindrin, id. sz. her. ap., Hordunst félvér.

2. Ugyanannak: Etelkája id. p. k. ap. Viola félvér.

3. Br. Bánffy Ádám: Babám id. p. k. ap. Gambia félvér.

4. Br. Bánffy György: Panna, id. sp. félvér ap. Pán.

IV. Együleti díj. Futhat minden magyar-honi ló. Távoltság 2 mfd. Teher 3 évesre 100, font, 4 évesre 118 ft, 5 évesre és idősebbre 123 ft, kanca és herdtre 3 fonttal kevesebb, telivérre 5 ftal, 50 aranyos díj nyertesére 5, ennél nagyobb díj nyeresére 8 fonttal több. Erdélyen kívül elletett lovakra 10 fonttal több. Nem Erdélyben elletett de egy éves korukban behozott lovakra csak 5 ftal több. Tétel 10 arany, fele bánat.

1. Br. Wesselényi Béla: Freudenau, 4 é. sg. k., ap. Buccaneer, any. Lotty.

2. Ugyanaz: May-Fruit, 3 é. p. k., ap. Forbidden Fruit, any. May-Queen.

3. B. Bánffy Ádám: Tündér, 3 é. p. k. ap. Virgilius, any. Titania.

4. Ugyanaz: Erdősepe, 3 é. p. k., ap. Bois-Roussel, any. Miranda.

5. Gr. Bethlen Sándor: Zsiván, 3 é. brn. m. ap. Solyom félvér.

6. Gr. Sztárai János: Rubicon, id. p. her., ap. Arsenal, any. Sylph.

V. Államdíj 500 db. arany. Minden mén és kanca számára, mely magyar-osztrák birodalmi vagy németországi államalakó jóhiszemű tulajdona. Távoltság 3 mfd. Teher 3 évesre 104 ft, 4 évesre 125 ft 5 évesre 133 ft, 6 évesre és idősebbre 136 ft, ménre 3 fonttal több, egy 3000 ft értékű verseny nyertesére 6, két íly vagy egy 5000 ftosnál nagyobb díj nyertesére 10 fonttal több. Angol és francia lóra külön 17 fonttal több. Tétel 20 ft, fele bánat. Egy hóval a verseny előtt visszavonva 40 ft bánat. Tét- és bánatösszeg fele a második lóé.

1. Br. Wesselényi Béla: Flieboat 4. é. p. m. ap. Gunboat, any. May-Queen.

2. Ugyanaz: Blitz-Major p. m., ap. Thunderbold, any. Eugenia.

3. Br. Bánffy Ádám: Tündér 3 é. p. k., ap. Virgilius, any. Titania.

4. Gr. Károlyi István: Primrose 3 é. srg. k., ap. Ostrigar, any. Pauline.

5. Gr. Stockau Otto: Lanschütz 4 é. sp. m., ap. Blair-Athol, any. Izaricza.

6. Gr. Sztárai János: Lenke, 4 é. p. k., ap. Cotswold, any. Gipsy-Girl.

7. Gr. Szapáry Iván: Comus 5 é. p. m., ap. Comprom, any. Mis Letty.

VI. Vigaszverseny. (Handicap). Kötelező minden lóra, mely ez évben a kolozsvári versenyekre nevezve volt, kivéve a paripaversenyre nevezetteket. Futhat csak olyan ló, mely ez évben e pályán nyertes nem volt. Távoltság 1 mfd. Tétel 50 ft, bánat 30 ft. Szeptember 5-ig jelentve 10 ft. Nyeres által kizárt lóra 20 ft.

1. Tisza László: Arabella, p. m. ap. Nyirbátor.

2. Ugyanaz: Brahmahputrah, p. k. ap. Nyirbátor.

3. Gr. Bethlen Sándor: Jelva sz. m. ap. Gr. Pirh.

4. Br. Wesselényi Ferencz: Littel-Polly bp. k. ap. Antor.

5. Br. Wesselényi Miklós: Palma, p. k. ap. D. Castor.

6. Ugyanaz: Duchesse kan. D. Castor.

7. Br. Wesselényi Béla: Etelka, id. p. k. ap. Viola.

8. Gr. Bethlen Sándor: Holló 4 é. fk. her. ap. Bakator.

9. Br. Wesselényi Béla: May-Fruit 3 é. p. k. ap. Torbiden-Fruit, a. May-Queen.

10. Br. Bánffy Ádám: Babám, id. p. k. ap. Gambia.

11. Gr. Bethlen Sándor: Carniol 3 é. srg. m. ap. Carnival, an. Harizs.

12. Ugyanaz: Zsivány 3 é. br. m. Solyom.

13. Br. Wesselényi Béla: Blitz-Major 3 é. p. m. ap. Thunderbold, an. Eugenia.

14. Br. Bánffy Ádám: Tündér 3 é. p. k. ap. Virgilius, an. Titania.

15. Gr. Károlyi István: Primrose 3 é. s. k. ap. Ostrigar an. Pauline.

16. Gr. Stockau Ottó: Herzog 3 é. s. m. ap. The-Duke, an. Lady-Bertha.

17. Br. Bánffy Ádám: Erdősepe, 3 é. p. k. ap. Bois Roussel, an. Miranda.

18. Ugyanaz: Totidorka, ap. Bois-Russel, an. Thirza.

19. Gr. Bethlen Károly: Emma, ap. Bakator.

20. Ugyanaz: Viola ap. Bakator,

21. Br. Wesselényi Béla: Drillindrindrin, id. sz. h. a. Hergunst.

22. Br. Bánffy György: Panna id. sp. k. ap. Pau.

23. Br. Wesselényi Béla: Freudmann 4. é. ag. k. ap. Buccaneer, an. Lotty.

24. Gr. Sztárai János: Rubicon id. pj. her. ap. Arsenal an. Sylph.

25. Br. Wesselényi Béla: Flieboat 4. é. p. m. ap. Gunboat, an. May-Queen.

26. Gr. Stockau Ottó: Lanschütz 4. é. sp. m. ap. Blairathol an. Teoricza.

27. Gr. Sztárai János: Lenke 4 é. p. k. Cotswold Fypsy-Gryl.

28. Gr. Szapáry Iván: Comus 5 é. p. m. ap. Comprom, an. Mis-Lotty.

A kolozsvári lovaregylet titkári hivatala
Bartha Lajos,
egyleti titkár.

Péchy-díj, tiszteletdíj.

Handicap. Futhat minden erdélyi tulajdonos birtokában levő ló. Távoltság 1 ang. mrtfd. Tétel: 25 ft, bánat 10 ft. Urlovarok. Nevezési záridő sept. 19-én esteli hat óráig.

A nevezések egyleti titkár, Bartha Lajoshoz főtér 2. szám intézandók.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, szept. 14.

— A képviselőház csütörtöki ülése egy kissé hosszabb lett, mint előre látni lehetett, mi annak tulajdonítandó, hogy már két önálló indítvány is tétetett, s megkezdett az interpellálás. Gull József indítványozta, hogy azon száz képviselő is kifogás nélkül igazoltassanak, kiknek megbízó-levele német nyelven van kiállítva. A ház nem bocsátkozott a kérdés elvi oldalának tárgyalásába, hanem tisztán a ház-szabályhoz tartván magát, az illető megbízó-leveleket a bíráló-bizottsághoz utasította. Ezután Györfy Gyula nyújtott be indítványt, mely szerint Udvarhelyszék központi választmánya utasítandó lenne a ház elnöke által, hogy a választási jegyzőkönyvet adják ki a legtöbb szavazatot nyert Orbán Balázs és Ugron Gábor képviselőknél. Ez indítvány ma tárgyalatik. az első interpellációt Nikolicz Sándor intézte a miniszterelnökhöz a karloviczi szerb kongresszus ügyében. Az interpelláció közöltetni fog a miniszterelnökkel. Megemlítendő még Várady Gábor kívánsága, hogy a képviselőház irományai küldessenek meg azon intézeteknek, melyeknek eddig is megküldettek, és hogy az egyes irományok gyorsabb nyomtatásáról gondoskodják az elnök. Ezután a szerdai választások eredménye hirdettetett ki, s a delegáció tagjainak megválasztása tegnapi tüzetett ki.

— A berlini fejedelmi ünnep véget ért: a magyar királyi tegnapi délelőtt Bécsbe érkezett, az orosz császár pedig tegnapi reggel elutazott Berlinből. „A király Vilmos császár által kísérve, hagyta el a királyi palotát; — az utcák tele voltak néptömegekkel, melyek őt igen melegen üdvözölték. A pályaudvar fényesen ki volt világítva. A jelenlévő kir. hercegektől és fejedelmektől való elbucukság után a király Vilmos császárt és a koronaherceget átölelte és többször megcsókolta.

— A delegáció megnyitása hétfőre van kitűzve. Andrassy gr. valószínűleg ma este érkezik a fővárosba.

— Városunk képviselő testülete nagy valahára tegnapi gyűlésén tárgyalás alá vette a szervezeti törvényt vagyis inkább a ministeri módosításokat. A tárgyalás elég gyorsan haladt, s ha a ministerium nem fog makacsodni, nem sokára kész lesz városi szervezetünk. A tegnapi gyűlés azonban mielőtt a ministeri leirat s rá a negyvenes bizottság feleletének tárgyalásába ereszkedett volna, némi ügyeket határozott el. A többiek közt közfelkiáltással Tamási Sándor ügyvédet bízta meg a szervezésig a kimúlt városi ügyvéd helyébe az ügyek kezelésével. Megszavazta a nemzeti színház számára az évenkénti rendez 400 frtot, valamint a helybeli zeneconservatorium részére 80 frt fapótlékjait. Ezek után a szervezeti törvény vétetvén tárgyalás alá, a gyűlés a negyvenes bizottság javaslata alapján a ministerium legtöbb javaslatát elvetette, habár némelyet el is fogadott. Jelentékenyebb határozatok, hogy a ministerium javaslata a tisztviselőknél a szervezeti törvényben felsorolt képzettségi kellékek lejjebb szállítása iránt elvetetett; hosszabb vita után a ministerium azon kívánsága, hogy menjen be a szövegbe: miszerint a polgármester a tanácsossal együtt vezeti a közigazgatást, szintén elvetetett; a ministerium kívánta továbbá, hogy az évi költségvetést átvizsgáló

bizottság számára ne határozassék előre rendes díj, hanem csak utólagosan jutalmaztassék; a közgyűlés tekintve a bizottság terhes teendőit s az utólagos jutalmazás alkalmatlanságait, megmaradt az előremeghatározott 500 frt évi díj mellett. Inkább engedett a gyűlés a ministeri leirat azon kívánságának, hogy esetleg a gyűlés 20 tagjának ne legyen joga közgyűlés tartását követelni. A ministernek azon kifogását, hogy a polgármester a halasztást nem tűrő közgazgatási ügyekben csak a tanácsból korlátozottan intézkedhessék, a gyűlés szintén nem fogadta el s az eredeti szöveg mellett maradt. Eddig haladt képviselő-testületünk a tárgyalásban, melyet mai ülésén folytatni fog.

— Sz. kir. Kolozsvár városa önkényes tűzoltó együletének t. cz. tagjait barátsággal felhívom, szíveskedjenek több magán ügyek és indítványok elintézésé végett f. hó 15 én vasárnap délelőtt tíz órakor a Redout épületben megjelenni. Kolozsvárt, sept. 10-én 1872. Többek megbízásából Barabás Ferencz tagtárs.

— Értesítés. A hunyadmenyei nőegylet f. hó 30-án délelőtt 10 órakor nagy gyűlést fog tartani. Felkérnek az illetők a gyűlésen mentől számossabb megjelenésre. A gyűjtők szíveskedjenek a felszedett összegeket magukkal hozni. Déván, 1872 sept 11. Bartha Lajos, jegyző.*

— Orbán Dénes ur e sorok közreadására kért föl: „T. szerk ur! A „Kelet mai számában a kolozs-dobokamegyei néptanító együletének közgyűléséről irt közlemény 3-dik sorában két, illetőleg egy lényeges hibát fedeztem fel. Egyik „az Orbán Ferencz (ez nem oly lényeges.) a másik; férfi tanítóképezdének énekara. Ez utóbbit annyival is inkább lényegesnek tartom mivel tudtom szerint a férfitanítóképezde énekarából egy tag sem vett részt az előadásban, hanem a pótlanfolyam hallgatói közül általam kiválasztott alkalmasabb tanítók énekkara működött az előadásalkalmával. Igaz ugyan, hogy képezdei zene- és énektanár Stóger Béla urat az 1-ső alhangot éneklő tanító háta mögött megpillantám, de vezetésem alatt csakis néptanítók énekeltek. Kolozsvárt, sep. 14-én 1872. Orbán Dénes s. k. r. k. elemi fótanodai tanító.

— Azt mondják, hogy a marosvásárhelyi elibai kereskedés maig is panaszkodik, hogy a baloldali gyűlés nem fizette ki a megrendelt és nyakán hagyott, mászára menő hűsből készített tokánt s csak a fáklyaárból megmaradt pénzből néhány forinttal szurták ki a szemét.

— Egy második Redout helyiségre van kiállítás Kolozsvárt. A tornaegylet igazgató választmánya ugyanis azon működik, hogy a téli tornaiskola, mely a mostani redoutnál sokkal terjedelmesebb s mely a tornázás idejére csak cserhajjal lesz ellátva, elszedhető padozattal láttassék el. Az eszme mindenestre pártolást és kivitt érdemel.

— A tegnapi tartott vegyes hadgyakorlaton a honvédség igen jól viselte magát. Közös hadseregbeli tiszttől hallottunk igen szép dicséreteket honvédek képzettsége felől. Szívünkön örvendünk, ha honunk e szeretett hadseregének haladásáról hallunk jó híreket.

— Páratlan szorgalom ismételt példája. Schuster Károly ev. néptanító ur nagy fáradtsággal szerzett természetrajzi és kövülettani gyűjteményéből kiállítást rendezett, mely tudományos képzettségének s természettudományi szenvedélyének egyik újabb s nevezetes bizonyítéka. Kiváló műbeccsel bíró kövülett gyűjteményéért — hír szerint — már is előnyös ajánlatok tétettek. Valóban, ki rögs pályája pihenő óráit a természet meglepő ritkaságainak gyűjtésére szentel s ki forró ügyszeretettel akkora szerénységet párosít, mint épen a népiszkola e derék tanára: kétszeresen kiérdemli tanítványainak vonzalmát s a mive't közönség elismerését.

— A magyar irodalom mult félévi állapotáról érdekes statisztikai adatokat közöl Márki Sándor a „N. P.“ hasábjain. Eszerint megjelent január 1-től jun. 30-ig törvénykönyv 31, történelem 20, jog 16, politikai röpirat 16, regény 20, versfüzet 13, széptan és itészet 5, irodalom történet 2, eredeti munkák összesen 222, fordítottak 50; leggyengében van képviselve a bölcsészet és irodalomtörténet; legbővebben a jogi és politikai irodalom. A mint látjuk, a fordított művek az eredetieknek csak egynegyedét teszik; ez utóbbiak 165 kötetet s 96 füzetet alkotván, a darabok összes számát tekintve, 67 százalékat állítanak szembe az idegen termelések 40 köteté és 86 füzeté, vagyis mintegy 33 százalék ellenében. Még kedvezőbb az irók s az átteltettek közt létező viszony. Mig ugyanis van 136 eredeti szerzőnk, addig csak 41 jutott irodalmunkba s ez már 77 százalék a 23 százalék ellenében. Fordított 29 író; önálló munkát szerzett s egyszersmin magyartított három; ez év első felében tehát 162 egyén lépett fel nálunk mint könyvíró. Ha pedig ide vesszük a 241 czímen megjelenő lapok és folyóiratok 234 szerkesztőjét, arra az eredményre jutunk, hogy irodalmunknak ez időben 396 napszámosa volt, mint nagyobb művek írója és lapok szerkesztője. Az említett művek ára összesen 417 frt. 20 kr. a lapok félévi folyama pedig mintegy 600 frt; így tehát 1000 frtnál többre volna szüksége annak, ki irodalmunknak minden, vagy tulnyomó részét pártolni akarná.

*) Felkérem az erdélyi lapok t. szerkesztőseit e pár sor áttételre.

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás.

A tordai kisegítő pénztár egylet forgalmáról augusztus havában. 1872.

Bevétel.

Pénztári maradék júliusról 24852 frt. 80 kr. Havi rendes és rendkívüli betét 24264 frt. 61 kr. Könyvdíj 24 frt. Kamat, provisio és váltó díj 1959 frt. 75 kr. Bélyeg díj 87 frt. 30. kr. 230 tagtól visszafizetett kölcsön 75190. frt. összesen 126378 frt. 46 kr.

Kiadás.

240 váltó mellett 86600. frt. Kezelési kiadás 358 frt. 78 kr. Bélyegre 87 frt. 30 kr. Tőke visszafizetés 34490. frt 10 kr. Pénztári maradék 4842 frt 28 kr. összesen 126378 frt. 46 kr.

Közi az igazgató választmány.

Torda 1872. szeptember hó 11-én.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Pesten szept. 14. 9 ó. 50 p. d. e.

érkezett 14. 12. ó. — p. d. e.

Királyunk ma délután indul Bécsből Pestre.

A delegációk megnyitása 16-án lesz délelben.

A képviselőház tegnap megválasztotta a delegáció tagjait.

Miniszterelnök ma válaszol a szerb ügybeni interpellációra. A pénzügyminiszter hétfőn hosszú exposé kíséretében előterjeszti az 1873-diki költségvetést.

Bismarck köszönő iratot intézett az angolokhoz, kik őt az egyház elleni harozban kifejtett szilárdságáért üdvözölték. Nyugat-Poroszország tartomány Poroszországhoz csatolásának százados ünnepélyét Vilmos császár jelenlétében tegnapi délelben megüzték.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

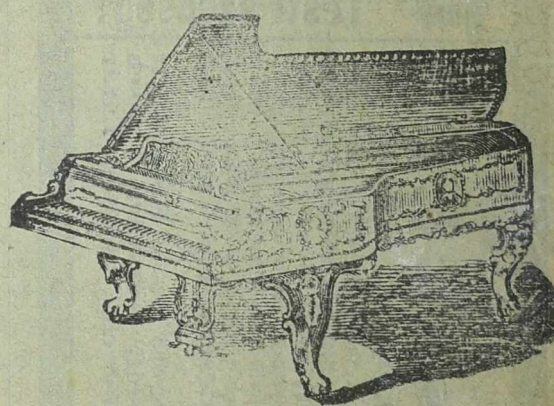
Szept. 13-án 5°. Metalliques 100 frt 66 30. Kamat 66 30. Nemzeti kölcsön 100 frt. 71 25. 1860. Kölcsön 104.50. Bankrészevény 874. Hitelin-tézet részvények 339.20. London 10 ft. st. 108.80. Ezüst 107.65. Cs. kir. arany 5.24 — Napoleondor 869¹/₂. Urbéri kötvények: Magyarországi 8175 Te-maai 81.— Erdélyi 79 50 Horváthországi 84 —.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

A Berstin József

számos új taggal szaporodott műlovaratársulatnaponta esti hét órakor előadást tart új vála tozatokkal.

Nyiltér.*) KOLOZSVÁRTT

DEMJÉN LÁSZLÓNÁL

kaphatók a legjobb bécsi

zongorák

gyári áron és felelősséggel.

Idenegek névjegyzéke,

Biasini szállodájában Kolozsvárt, szeptember 11. 1872

Baromi Adolf és Árpád birtokosok Bihar-megyéből, Huber Károly karmester fiaival Pestről, Schmidt Albert bányatiszt Pestről, Fogd Károly ügyvéd Érsekújvárról, Köszegi Bertalan főjegyző Érsekújvárról, Molnár János birtokos Levelekről, Sárközi László, Vitéz Albert, Kövesi Dániel birtokosok Kecskemétről, Buséta János tanár Marosvásárhelyről, Gyertyán Ferencz birtokos Kecskemétről, Fekete János birtokos Egeresről, Hoffman Tivadar Tordáról, Torma István törvényszéki elnök családjával Deésről, Lukács Kristóf birtokos Kőhalomból, Csizglédi Ferencz Tordáról, Kádár Antal ügyvéd Pestről, Zerif Károly Tordáról, Pap Gyula Victoria főügynöke Deésről, Tóth Pál birtokos Nagy-Váradról, Boldizsár Tamás Beszterczéről, Gyomlai Péter Bánffy-Hunyadról, Magyar János hivatalnok K. Fehérvárról, Vondrák János vállalkozó Sztánáról, Jakab Vilmos birtokos Nagy-Váradról, Mayer Friedman kereskedő Sz. Régenből, Gracza János ügyvéd B. Hunyadról, Borbély Gyula vasuti mérnök Felvinczről, Jakab Sándor birtokos Sz.-Ujvárról, Nagy József ügyvéd Sz.-Ujvárról, Boros Károly birtokos Sz.-Udvarhelyről, Forkos János birtokos Pánczélosból, Benkő Elek birtokos Szilágy-Szegről, Mihály Károly lelkész Apáczáról.

*) E rovat alatt külföttekért csupán a sajtóhatóság tájékoztató felelősséget

